

1814

ВЕЛИКИЙ УКРАИНСКИЙ РЕВОЛЮЦИОНЕР-ДЕМОКРАТ

ТАКА Й ДОЛЯ

ОТРЫВОК ИЗ ПОЭМЫ

Катерині Якіміві Шевченко, яка спородила Україні і всьому світові великого Кобзаря.

Мека та мати повівала, і, повівача, співала, Свою нуду перелівала В свою дитину.

Т. Шевченко.

Матусь гасне. Відітвохнувши руки, Поглянула працьально на людей.

Шепче стиха: Позовіть Тараса, Нехай забуда прощатися іде.

Попестилі голівкою біленьку Кістялькою рукою. Напілась.

І хріпло, тужко видихнула нехайка: Постухай сон, малий Тарас-карась.

Неначе хижік дніпрові кручі

Килють тебе, добруть...

— За що?

— За гріх...

А ти, Тарас, візь мене у руки,

Як гайдамака, і рубаші як...

Весь у крої, у ранах, та ніврому,

Моїх пісень дарувам чумакам.

І піднівся високо-високо

— Так, що, мені судилося до рая?

Чи відідаєв сон, матусь, ваш?

— Не знаю. Хтось, сину, я не знаю,

Бо може в лекло підіш...

— Отче наш...

І є ще сичин, перехрестивь

постійно.

Мовляв, небого, щицьше помиря, Тарас...

Да чи нечесна покара:

Тараса бо склип прикува:

Пустив на ноги гострікілі зграї.

Дзьоби залізі. Пазури крізи...

І хижий крук Тараска зжерас,

Кунаючись, мов ангел у крої.

Мати

Лебедику, ти присягна син,

І луху стіну цвяшком на колупай,

Не видаря на ний ягніта, свин,

Б'я сколо зашкірбаш украї.

Не побіло. Я не візумсь за щітку,

На працьбу глину не міс руду,

Да ліші не дідакія тітку.

Во і же не помаху. Не прийду,

Ти нашо віора обману Катрусю

Ікону з хати в буриці тягав.

Пін

Він матір божу? Причепіть їй вуса?

О, праведний! Оцих закаляв.

Мати

Тарасику, даремно матір божу.

Це гріх еси, бо очі їй закрив.

Тараси

Вона тобі допомогти не може.

Світа ні хоче. Діньтиза з-під брів,

Мати

Тебе я, сину, ой недолюблю,

Не доглядала. Хай проща бо.

В недобрий день тебе я спорудила,

Тебі циціли всі, немоі горох,

Коло тієї людної дороги.

Тобі чобіт і синку я не дам:

Ти маєш руки беручкі і ноги,

Іх бережи, не познай панам.

Переліла я в тебе пісно-горе,

І як синовина в віросвягній день,

Із забувай, моя срітська зоре,

В серій людей налип моїх писен,

Із тім на світі легче стає жити.

Із насущна зановіт моя...

Посіш зерна — врідити добре жито.

Дам силу я — земля. Земляня я.

Тарасик глянув — затруслись мати,

Рядину снисла. Зморена рука,

Мовчать сусиди. Занімала хата.

Лише ізвії відійшли в шільні не змовка,

Недовго піші наслупи сій брови.

І з хати вийшов чорний, нібі тінь,

А, позівши, до громади мовин:

— Вже бо прийнявся... Амін.

Збирась на доці. Патлати хмари,

Підгнув аза лісу. Хилить верба.

Несуту трум човники на марамах,

А слідом сунь хмараю кірба.

Іде Тарасик з сестрами. Під ноги

Вітрують волощи, сокири...

Купають на доці днішері.

Стара Докія розгорта хустину

І колово манят роздає

За улікі хілізи Катерини.

«Нехай на тому світі єсть і п'є,

Во на землі не знала шаша звіки,

І став на небі зіркою сам.

Неначе хижік дніпрові кручі

Килють тебе, добруть...

— За що?

— За гріх...

А ти, Тарас, візь мене у руки,

Як гайдамака, і рубаші як...

Весь у крої, у ранах, та ніврому,

Моїх пісень дарувам чумакам.

І піднівся високо-високо

— Так, що, мені судилося до рая?

Чи відідаєв сон, матусь, ваш?

— Не знаю. Хтось, сину, я не знаю,

Бо може в лекло підіш...

— Отче наш...

І є ще сичин, перехрестивь

постійно.

Немов тебе у пекло панові,

Відійди віді мене.

Так з тобою робить...

Тарасик

Та ви оглиялись отуди, лідіну.

Там зазули та на макі прив'язав,

Упав шуліка каменем за клуню.

Хоч би моїх курнат не подзвізь.

І на шуліку кинувся з дороги.

Відбів курчак. Сльози на очах.

Він кропивкою пожали сіяни:

І світотка подразила на плечах.

Шукати у небі зхмарене шуліка

Шукати в траві густій перепелят.

Дід Іван

Отак і пан дзьобаєв чоловіка,

Скубзе на нас пір'я винесений гад.

На полукни та на макі первини.

І програ у карти на хортів.

Лобі нам голить. Вінчуга орліна:

Убив курча і дам полеті.

Тарасик

Чи є в шуліку рідні батько, мати,

Що вилупили хижі ділаків?

Навчили їх курчаки пожирати.

Дідупо, де гніздо таких орлів?

Почухавши потяжко рукою,

Зігхах тіжко синий, синий діл:

— Отак, де сонце сяде за горою.

У темряві сидні орліні рід:

У руках царя з двоїною головою

Тої кровопрісни, лютий живід.

Ось підростеш і вінчеш у сіму,

Візьми коєю мою і йди у герц,

Щоб голову орлу вона скосила,

Іого тоді у пеклі візьме грек.

І з пазурів, гай, вінчоти сонце сонце,

І оживи долини, хутори...

До кріпака заглянє у віконце,

Не буде срібні ділаків.

Тарасик

Так сонце є одне у сині небі,

А я про друге і не чув якраз.

Дід Іван

То сонце панське. Нам ского треба,

Чуже хотіть сіяни, сіяни,

Чуже хотіть